

Ювілей доктора економічних наук, професора Мар'яни Іванівни Мельник

24 грудня 2025 року відзначає свій 50-річний ювілей знана науковиця, доктор економічних наук, професор, завідувач відділу просторового розвитку ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього Національної академії наук України» Мар'яна Іванівна Мельник.

Вищу освіту Мар'яна Іванівна здобула у Львівському національному університеті імені Івана Франка, закінчивши економічний факультет за спеціальністю «Фінанси і кредит» з відзнакою. Після завершення навчання розпочала активну наукову діяльність, нерозривно пов'язану з Інститутом регіональних досліджень. Почавши зі вступу до аспірантури у 2001 році, уже майже 25 років вона присвячує свою професійну діяльність розвитку науки в цій установі. У 2005 році під керівництвом відомого вченого, академіка, доктора економічних наук, професора

М. І. Долішнього захистила кандидатську дисертацію на тему «Теоретико-методологічні засади оцінки та моделювання інвестиційного клімату регіону». У 2013 році успішно захистила докторську дисертацію на тему «Формування і пріоритети розвитку бізнес-середовища України в процесі інституційних трансформацій» (науковий консультант – доктор економічних наук, професор А. І. Мокій).

У 2013 році очолила відділ просторового розвитку (тоді – відділ територіальних суспільних систем і просторового розвитку), а у 2016 році отримала вчене звання професора (спеціальність – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка). Наукові інтереси Мар'яни Іванівни зосереджені на питаннях просторового розвитку України, економіки глобалізму, метрополізації, когерентності інструментарію стратегічного, просторового та інвестиційного планування розвитку громад, регіонів і функціональних територій. Відповідно, відділ, який вона очолює сьогодні, посідає лідерські позиції щодо вивчення проблематики просторового розвитку різних функціональних типів територій; трансформації моделі просторового розвитку в Україні, зокрема в контексті просторових і структурно-функціональних зрушень і дисбалансів соціально-економічного розвитку територіально-суспільних систем різних рівнів, їхньої суспільної віддачі, стратегічної конкурентоспроможності, соціальної та економічної резильєнтності, моделювання їхньої просторової конвергенції та ефективного використання ендегенного потенціалу. Це особливо важливо для формування поліцентричного, просторово збалансованого та просторово інтегрованого (згуртованого) розвитку України в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному та безпековому вимірах.

Професійний шлях Мар'яни Іванівни органічно поєднує наукові дослідження із практичною діяльністю та викладанням. Упродовж 2009-2013 років активно займалася освітньою діяльністю: працювала доцентом кафедри фінансів, кредиту та страхування Львівського торговельно-економічного університету (за сумісництвом), здійснювала підготовку майбутніх економістів і залучала студентів до наукових досліджень. Мар'яна Іванівна є постійним членом спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій в ДУ «Інститут регіональних

досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», а також Національному університеті «Львівська політехніка». Також вона є куратором програм стажування викладачів Львівського національного університету імені Івана Франка, Національного університету «Львівська політехніка», Львівського торгівельно-економічного університету.

Під керівництвом професора М. І. Мельник формується наукова школа із просторового розвитку: захищаються доктори й кандидати економічних наук, виконуються численні наукові дослідження, конкурсні теми та грантові проекти, які стосуються формування інвестиційного клімату України в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів, оцінювання перспектив розвитку метрополійних функцій обласних центрів України, форм просторової організації бізнесу та механізмів її регулювання, трансформації структури економіки міст, детінізації та використання потенціалу сектору комерційних послуг у забезпеченні соціально-економічного зростання регіонів України та інституційних інструментів розвитку агломерацій в умовах війни та повоєнного відновлення України.

Мар'яна Іванівна є одним з розробників стратегій розвитку Львівської області на період до 2020 року і до 2027 року, стратегій регіонального розвитку Запорізької, Івано-Франківської, Закарпатської областей і відповідних планів заходів з реалізації цих стратегій. Результати досліджень науковиці мають міжнародне визнання, що підтверджено виконанням спільних міжнародних науково-дослідних проектів (за підтримки Вишеградського фонду – «Розбудова мережі мультимодальних терміналів в Україні та сусідніх країнах ЄС» у співпраці з дослідниками Польщі, Словаччини, Угорщини та Румунії). Мар'яна Іванівна – одна із співвиконавців проекту «Міграційні втрати молоді: імітаційне моделювання та сценарне прогнозування у контексті збереження людського потенціалу для повоєнної відбудови України» (за підтримки Національного фонду досліджень України). У межах комплексного дослідження потреб у даних на місцевому рівні та розроблення концепції муніципальної статистики й відповідного законопроекту була старшим експертом проекту USAID «Говерла».

М. І. Мельник – автор понад 250 наукових праць, серед яких: чотири одноосібні монографії і понад 25 колективних, численні статті в міжнародних і провідних вітчизняних фахових виданнях (індексованих у SCOPUS, WoS, Scopus та інших міжнародних базах), а також співавтор понад 70 науково-аналітичних і методичних розробок для органів влади та місцевого самоврядування національного, регіонального та місцевого рівнів (експертиза та рекомендації щодо змін до законів України «Про засади державної регіональної політики» (2021 р.), «Про стимулювання розвитку регіонів» (2021 р.) та ін.).

Вагомий науковий доробок Мар'яни Іванівни представлений у низці одноосібних монографій («Інвестиційний клімат регіону: теоретичні та прикладні засади дослідження» (2005 р.); «Залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України: проблеми та політика активізації» (2011 р.); «Формування бізнес-середовища України в умовах інституційних трансформацій» (2012 р.); «Податковий контроль в Україні: проблеми та пріоритети підвищення ефективності» (2015 р.)) та монографій за науковою редакцією вченої («Метрополійні функції великих міст України: потенціал розвитку та перспективи реалізації» (2016 р.); «Просторова організація бізнесу в регіонах України: форми та механізми регулювання» (2019 р.); «Потенціал сектору комерційних послуг регіонів України: ефективність використання та механізми детінізації» (2021 р.); «Трансформація структури економіки міст Західного регіону України» (2021 р.); «Резильєнтність ендегенного розвитку регіонів в умовах глобальних викликів та шоків» (2024 р.)) та ін.

Науковиця є чинним заступником головного редактора журналу «Регіональна економіка», членом редакційних колегій наукових фахових видань України – «Економічний часопис-XXI» (реферується у SCOPUS), «Соціально-економічні

проблеми сучасного періоду України», а також Польщі – «Space-Society-Economy».

Авторитет і вагомість наукових результатів дослідниці підтверджено численними відзнаками, серед яких: медаль Української федерації вчених за перспективні наукові дослідження в галузі гуманітарних наук у межах проєкту «Інтелектуальне майбутнє України» (2006 р.), премії Львівської облдержадміністрації та Львівської обласної ради для талановитих молодих вчених і спеціалістів наукових установ НАН України (2010 р.) і для відомих вчених та визнаних фахівців (2016 р.), подяка ІРД за багаторічну сумлінну працю і вагомий науковий здобутки (2014 р.), подяка міського голови м. Львова за вагомий внесок у наукове забезпечення розроблення програмних і стратегічних документів розвитку м. Львова (2014 р.), грамота Львівської обласної ради за вагомий особистий внесок у розвиток вітчизняної науки, багаторічну сумлінну працю, високий професіоналізм (2015 р.), Почесна грамота Президії Національної академії наук України за досягнення у вирішенні найважливіших наукових і науково-технічних проблем, впровадження розробок у народне господарство та практику суспільно-культурного будівництва, підготовку і виховання кадрів, самовіддану сумлінну працю (2020 р.), грамоти Західного наукового центру НАН України (2024 р.) та ін.

Редакційна колегія журналу «Регіональна економіка» та колектив ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» щиро вітають Мар'яну Іванівну Мельник з ювілеєм! Бажаємо невичерпної енергії, творчого натхнення та вагомих професійних звершень. Нехай у роботі супроводжує успіх, а в житті – гармонія та добрі люди. Хай кожен новий день додає впевненості та гарного настрою.

Надійшло 25.11.2025 р.